

[Brorsen.]

ogsaa Socialdemokrater, der har udtalt sig haanligt. En ret fremtrædende Socialdemokrat har her i Tinget udtalt med Hensyn til den almindelige Værnepligt, at den var jo at ligne med noget i Retning af Stavnbaandet og Vornedskabet i sin Tid, saa jeg synes nok, han var saa langt ude, som man kan tillade sig det, eller rettere sagt, langt derudover. Men det nu fremsatte Forslag hviler paa den almindelige Værnepligt, og det kan vi naturligvis kun anerkende fra vor Side, idet vi altid har sagt, at naar vi skal have en Værnemagt, saa er det bedst, vi deler lige Kaar, saaledes at det ikke bliver en enkelt Samfundsklasse eller enkelte Samfundsklasser, der skal levere Soldatermateriale. Det har vi jo engang kendt i vort Land. Naar vi gaar tilbage til det 19de Aarhundrede, før Friheden blev givet til det danske Folk, da var det den danske Bondestand, der maatte levere Soldatermateriale, men denne Ulighed var ogsaa noget af det første, den danske Rigsdag tog fat paa at faa fjernet, saaledes at vi i den Henseende alle blev lige.

Den socialdemokratiske Regering gik jo imidlertid af i 1926, og vi fik paa ny en Venstregering, og det blev saa denne Venstregerings Opgave at bringe — det havde Aarene vist var en Nødvendighed — mere Overensstemmelse mellem Rammer og Budget, mellem Rammer og Materiel end efter Ordningen af 1922. Det var den Opgave, Venstregeringen gik ind for. Jeg skal ikke dvæle længe ved Forslaget af 1927. Det gik kort fortalt ud paa en større Forenkling, en bedre Organisation, og saa tog vi selvsagt saadanne nye Ting med — jeg tænker her paa Flyvervæsenet —, som ikke maatte savnes i et Neutralitetsværn. Men da havde vi naturligvis ogsaa Afrustningsfanatikere, Radikale og Socialdemokrater, at kæmpe imod, og desværre, vi var under dobbelt Ild, idet det viste sig, at der ikke var Mulighed for at komme til Rette med de Konservative; vi kender jo alle, hvad der skete ved Afgørelsen i 1929. Jeg mener, naar man ser paa dette Forslag fra 1927, at det var et beskedent, men passende Neutralitetsværn, men det blev, som sagt, bekæmpet, navnlig fra radikal-socialistisk Side, paa det voldsomste, skønt Forslaget burde have kunnet samle, og jeg forsøgte som Forsvarsminister i alt Fald at gøre, hvad jeg kunde, for, om der var Mulighed for det, at samle alle de store Partier her paa Rigsdagen om dette Forslag.

Det endte, som sagt, med, at For-

slaget ikke kunde vedtages, og Vanskelighederne viste sig nu — naturligvis, kan man sige — ganske overordentlig store med Hensyn til at faa en Ændring i 1922-Systemet, at faa en ny Forsvarsordning. Men det skete altsaa i 1932, idet vi da fik et Forslag, som Venstre sammen med Radikale og Socialdemokrater stemte for, og det er den Ordning, der gælder i Dag. Meningen med denne Lov var, og det er ogsaa sket, at faa noget mere Tilpasning mellem Rammer og Materiel end efter Loven af 1922, og for øvrigt er det jo altid sagt, ogsaa af de militære sagkyndige, om 1932-Ordningen, i alt Fald hvad Hæren angaar, at ganske vist er Hæren for lille efter de militære sagkyndiges Opfattelse, men den lille Hær, som vi fik efter Ordningen, var ellers i og for sig god nok. Det kniber jo mere med Flaaden, og jeg vil i det hele taget sige, at naar vi ser paa vort militære Værn i dette Øjeblik, er Flaaden kommet meget langt ned.

Jeg kan naturligvis ikke i denne Forbindelse lade være med at nævne, at Venstre i sin Tid foreslog, at der aarlig til Nybygning skulde anvendes 4½ Mill. Kr., og jeg bad om, at man vilde overveje, om der ikke for disse 4½ Mill. Kr. i en 10-aarig Periode kunde anlægges et rimeligt Byggeprogram, naar man havde det meste af 50 Mill. Kr. til Raadighed. Men der var ikke saa ganske faa, og vel de fleste inden for Søofficerernes Kreds, der gik imod dette Forslag, og jeg gaar ud fra og tager temmelig sikkert ikke fejl i, at de havde en betydelig Indflydelse blandt de Konservative; det var vel ogsaa en medvirkende Aarsag til, at man ikke kunde enes om Forslaget af 1929. Det, jeg for mit Vedkommende hævdede dengang med Hensyn til Flaaden, var, at det var ikke det afgørende, om der var 2 eller 3 Artilleriskibe og saa og saa mange Torpedobaade og Undervandsbaade; det afgørende var naturligvis, hvor stort et Beløb der blev afsat til Nybygning, og jeg mener, at 4½ Mill. Kr. var dog alligevel et Beløb. Hvis man havde vedtaget dette Forslag i 1928 — der er nu gaaet 9 Aar siden da —, havde vi til Nybygning inden for Flaaden anvendt et Beløb af 40 Mill. Kr., og der er for mig ingen Tvivl om, at det er 25 Mill. Kr. mere, end der er blevet benyttet i den forløbne Periode.

Derfor beklager jeg meget, at vi ikke fik Forsvarslovene gennemført i 1929, for naar man nu taler om disse Artilleriskibe, som man jo ønsker, er det et meget stort Spørgsmaal, om Tiden ikke er forpasset. Fra